

Marika Marttinen
Kehittämistyö
JAMK/
Opinto-ohjaajan koulutus

Asiasanat: ammatillinen oppilaitos, kansainvälisyys, neuvontapalvelut, verkko-ohjaus

Sähköiset opinto-ohjaus- ja neuvontapalvelut ammattiopiston opiskelijoiden kansainvälistymisen apuvälineenä

Johdanto

Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston toiminnan yhtenä painopistealueena on kansainvälisyys, joka näkyy mm. ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän strategian osana sekä ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmissa. Kansainvälisyystoimintaa koordinoi oppilaitoksen kansainvälisyystyöryhmä. Kansainvälisyystyöryhmän keskusteluissa heräsi lukuvuonna 2013–2014 ajatus siitä, että kansainvälistymiseen liittyvistä aiheista koottaisiin kattava tietopaketti verkkosivuston muodossa opiskelijoiden omaehtoiseen käyttöön. Verkkototeutus tehtiin keväällä 2014 ja se sisältää oleellisen oppilaitoksessa tarjottavista kansainvälistymismahdollisuuksista sekä tiedot muun muassa kansainvälisestä työssäoppimisesta. Tässä artikkelissa kuvataan neuvontapalvelujen verkkomateriaalin suunnittelua, toteutusta ja sen jatkokehittämismahdollisuuksia ohjauksen näkökulmasta.

Verkko-ohjaus ja omaehtoinen ohjaus

Verkossa tapahtuva ohjaus ja sosiaalisen median hyödyntäminen ohjauksessa ovat nousseet viime vuosina yhä enemmän keskusteluun ja molempia hyödynnetään myös oppilaitosympäristössä aikaisempaa enemmän (Kalliala ja Toikkanen, 2009). Kuten Vuorinen (2006:163) korostaa, internetin käytön etuja on tiedon nopea saatavuus, mutta ongelmaksi voi muodostua tietojen päivittämisen hitaus. Yleisimmät yhteydenotot voidaan usein korvata selkeillä tiedotteilla ja lisätietoja voi kysyä asiantuntijoilta. Internetin tuoma lisäarvo ja sen merkitys ohjaustyössä on

keskeistä myös tämän kehittämistyön näkökulmasta, sillä verkon käyttö sinänsä ei välttämättä automaattisesti luo lisäarvoa. Vuorisen (2006:164–165) mukaan lisäarvoa kuitenkin tuo tiedon saannin nopeus, yhteydenottomahdollisuus myös virka-aikojen ulkopuolella sekä joustavuus vastaamiseen liittyvässä ajassa.

Kehittämistyön keskeisiin teemoihin kuuluu omaehtoinen ohjaus. Omaehtoisella ohjauksella tarkoitetaan oppijan itsenäistä tiedonhankintaan eri lähteistä. Myös ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoita kannustetaan hankkimaan tietoa itsenäisesti ja hakeutumaan henkilökohtaisten ohjauspalvelujen piiriin tutustuttuaan aiheeseen ensin esimerkiksi verkkomateriaalin kautta, kuten tämän kehittämistyön materiaalissa. Omaehtoinen ohjaus sopii itseohjautuville opiskelijoille, jotka kykenevät hakemaan ja käsittelemään tietoa itsenäisesti. Tiedon tarjoaminen ja neuvonta ovat keskeisessä osassa. Oppiminen ja ohjaus sekä tiedonhankinta ja sen käsittely ovat murroksessa ja uusia menetelmiä tulee käyttöön jatkuvasti ja verkko mahdollistaa uusia lähestymistapoja (Kalliala ja Toikkanen, 2009).

Omaehtoisessa ohjauksessa on kuitenkin ongelmia, kuten esimerkiksi se, että verkossa olevan valtavan tietomäärän äärellä on vaikeaa valikoida oleellisin tai opiskelija ei ymmärrä kaikkea löytämänsä tietoa. Omaehtoisen ohjauksen määrä kasvanee tulevaisuudessa, koska henkilökohtaisen ohjauksen resurssit ovat rajalliset. Verkossa olevan tiedon määrän ja tiedonhankinnan mahdollisuuksien kasvaessa opiskelijat luultavasti siirtyvät ensisijaisesti omaehtoisen ohjauksen pariin myös omasta aloitteestaan. Tarjolla on lisäksi kevyesti tuettua ohjausta heille, jotka kaipaavat sitä tai eivät löydä kaikkea tarvitsemaansa tietoa sähköisten apuvälineiden kautta.

Verkossa tapahtuvassa ohjauksessa ohjaajalla on tietotekniikan osaajan lisäksi organisaattorin, pedagogin sekä viestinnän osaajan roolit (Vanninen 2006). Myös omaehtoiseen ohjaukseen tarkoitettua materiaalia tulee valmistella kaikista näistä näkökulmista, jotta se parhaiten palvelee opiskelijoiden tarpeita. Lisäksi ohjaus on jo terminä mielenkiintoinen, sillä siihen yhdistyy läheisesti käsitys vuorovaikutteisuudesta sekä kommunikoinnista (Mannisenmäki, 2003). Omaehtoisessa ohjauksessa vuorovaikutus ohjaajan kanssa tulee esiin vasta sitten, kun ohjattava on ensin omaehtoisesti tutustunut aiheeseen ja hakeutuu sen jälkeen ohjaajan ohjattavaksi.

Kehittämistyönä toteutetun verkkomateriaalin tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden itseohjautuvuutta tarjoamalla kaiken materiaalin ja olemassa olevan tiedon heidän käyttöönsä

helposti saavutettavassa ja yksinkertaisessa muodossa. Kuten Kalliala ja Toikkanen (2009:28) korostavat, tietotulvan suodattaminen on yksi keskeisempiä tiedonhankinnan taitoja nykypäivänä. Tässä kehittämistyössä jo materiaalin valmisteluvaiheessa on suodatettu osa tiedosta, joten opiskelijoiden on helpompaa löytää tarvitsemansa tieto.

Kansainvälinen toiminta ammattiopistossa

Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston kansainvälisyysstrategian päämääränä on vastata maakunnan työelämän ja yritystoiminnan tarpeisiin sekä lisätä opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälisyysosaamista. Oppilaitoksen strategian ja kansainvälisyysasioiden toimintasuunnitelman mukaan kansainvälistyminen tulee huomioida kaikessa koulutuksessa ja opiskelijoita tulee kasvattaa kansainvälisyyteen koko koulutuksen ajan. Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopistossa tarjotaan yhteisesti kansainvälisyysopintoja ja ulkomailla tapahtuvaan työssäoppimiseen kannustetaan ja sitä myös tuetaan taloudellisesti. Eräs kansainvälisyyden painopistealue oppilaitoksessamme on kotikansainvälistyminen. Kotikansainvälistymisellä tarkoitetaan omassa oppilaitoksessa tapahtuvaa kansainvälistymistä, joka ei vaadi esimerkiksi opiskelijalta osallistumista esimerkiksi ulkomaanjaksolle.

Kuten Lerkkanen (2009) Cimon kansainvälisyysaiheisessa seminaarijulkaisussa toteaa, kansainvälisyyteen ja erityisesti ulkomailla tapahtuvan työssäoppimisen ohjaamiseen tulee kiinnittää huomiota ja ohjauksen tulee olla laadukasta. Yksi vaihtoehto ohjaamiseen on sähköinen media ja tässä kehittämishankkeessa jo kansainvälistymisen ensimmäisen vaiheen apuna on sähköinen materiaali. Lerkkanen (2009) jatkaa, että kansainvälinen toiminta tulee kytkeä osaksi opiskelijan henkilökohtaista opiskelu- ja urasuunnitelmaa. POKEssa toteutetun kehittämishankkeen ideana olikin tarjota opiskelijalle mahdollisimman paljon tietoa jo etukäteen, jotta hän voi ottaa vastuuta ja suunnitella omaa kansainvälistymisen polkuaan. Myös Vuorisen (2006:183) mukaan omaehtoinen ohjaus korostuu urasuunnittelussa ja helpottaa ennakosuunnittelua tehden ohjauksen vaiheet näkyviksi. Lerkkanen (2009) korostaa, että kansainvälinen toiminta ja erityisesti ulkomaan työssäoppimisjaksot tukevat hyvin opinto-ohjauksen tavoitteita, sillä pyrimme tukemaan opiskelijan suunnitelmallisuutta, vastuullisuutta ja itsenäisyyttä.

POKEN kansainvälisyys-verkkosivujen painopiste on tarjota riittävästi tietoa valintojen tekemiseen opintojen sisällä nimenomaan kansainvälistymisen näkökulmasta, jotta tulevaisuudessa meiltä

valmistuvat nuoret olisivat opinnoissaan suuntautuneet siten, että he ovat entistä valmiimpia toimimaan myös kansainvälisissä ympäristöissä ja työelämä hyötyisi heidän osaamisestaan. Kansainvälisyyden kautta yksilö kehittää siirrettäviä taitoja (transferable skills), jotka ovat hyödynnettävissä kaikissa töissä ja työpaikoissa yksilön uran aikana. Näitä taitoja ovat esimerkiksi vuorovaikutustaidot, ryhmätyötaidot sekä ongelmanratkaisukyky.

Verkkomateriaalin suunnittelu ja toteutus

Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopistossa ei aikaisemmin ole ollut kaikille yksiköille ja koulutusaloille yhteistä verkkoalustaa kansainvälisyysasioille. Jokainen yksikkö on yhteyshenkilöineen hoitanut oman yksikkönsä tiedottamisen itse ja aiheeseen liittyvät materiaalit ovat olleet saatavilla vain yhteyshenkilöiden kautta. Erilaisia teemaan liittyviä opintojaksoja ja tapahtumia on tarjottu oppilaitoksen opiskelijoille ja henkilöstölle jo pitkään, mutta niistä tarjottava tieto on ollut vaikeasti saavutettavissa, koska tiedotteet ovat olleet jakaantuneina useille eri verkkosivuille sekä sisäisiin tiedotteisiin.

Verkkototeutuksessa kaikki olemassa oleva tieto kerättiin järjestelmällisesti yhteen paikkaan, kaikille helposti saavutettavaan paikkaan oppilaitoksen verkkosivujen yhteyteen. Aikaisemmissa projekteissa tuotettu kansainvälisyysmateriaali kerättiin yhteen, päivitettiin ja lisättiin verkkosivuille. Alustaksi valikoitui oppilaitoksessa käytössä oleva oppimisalusta, uudistunut Peda.net. Opiskelijoiden ohjaamisen lisäksi verkkomateriaali tarjoaa myös opettajille ja muulle henkilöstölle kattavan katsauksen Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston kansainvälistymisen mahdollisuuksista.

Materiaalin otsikointi vaati perinpohjaista suunnittelua, sillä materiaalin on tarkoitus olla mahdollisimman helppokäyttöinen ja termistöltään riittävän yksinkertainen. Loppujen lopuksi päädyttiin seuraavaan (kuvakaappaus sivustolta):

Kansainvälisyys

[Jaa](#)[Ajankohtaista](#)[Kansainvälistyminen omassa oppilaitoksessa](#)[Kansainvälistyminen yhtelystyöoppilaitoksissa](#)[Kansainvälinen työssäoppiminen](#)[Muita tahoja kansainvälistymisen avuksi](#)[Opiskelijoiden kokemuksia](#)[Keneltä kysyä lisää?](#)[Anna palautetta!](#)[Sivukartta](#)

Tervetuloa kansainvälisyyden pariin!

Täältä löydät lisää tietoa kansainvälisyydestä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopistossa!

Materiaalin käyttö ja kehittäminen

Uudistuneesta materiaalista tarjottiin opiskelijoille alakohtaisia tietoiskuja ja oppilaitoksen kansainvälisyystyöryhmän jäsenet jakoivat tietoa omissa yksiköissään sekä henkilöstölle, että opiskelijoille. Uusi sivusto esiteltiin myös henkilöstön intranetissä keväällä 2014.

Opiskelijat ottivat materiaalin hyvin vastaan tiedotustilaisuuksissa ja kiittelivät siitä, että kaikki oleellinen tieto löytyy nyt yhdestä paikasta eikä materiaaliin tutustuminen vaadi monimutkaista hakua ja sisäänkirjautumista. Tietoiskujen jälkeen palautteen kerääminen keskitettiin kolmannen vuoden opiskelijoihin, sillä he kykenevät antamaan monimuotoisempaa palautetta oman kokemuksensa pohjalta ja nostamaan esille materiaalin kehitysideoita. He esimerkiksi ehdottivat, että ajankohtaisia asioita nostettaisiin esille POKEn etusivulle sekä Facebookkiin. Näin onkin tehty ja kansainvälisyystoiminta on saanut lisää näkyvyyttä myös sidosryhmien parissa.

Lukuvuoden 2014–2015 aikana on tarkoitus tehdä opiskelijoille kysely, jonka avulla voidaan tutkia palvelun toimivuutta opiskelijoiden näkökulmasta ja kehittää sitä jatkossa. Myös oppimisalusta kehittäminen ja verkko-ohjauksen ja -pedagogiikan kehittäminen avaavat lisää mahdollisuuksia materiaalin kehittämiseen. Lisäksi on muistettava, että verkkomateriaalin olemassaolo sellaisenaan

ei välttämättä palvele kaikkien opiskelijoiden tarpeita, joten tarjolla on oltava myös kevyesti tuettua ja henkilökohtaista ohjausta, josta vastaa opinto-ohjaaja.

Yhteenveto

Kansainvälisyysasioiden siirtäminen yhteen paikkaan kaikkien saataville on osoittautunut onnistuneeksi toimeksi kansainvälisyysasioista tiedottamiseksi sekä omaehtoiseen ohjaukseen kannustamisessa. Opinto-ohjaajat ja opettajat ovat voineet ohjata opiskelijoita tutustumaan materiaaliin ensin itsenäisesti säästäten henkilöstöresurssia. Opiskelijat ovat voineet palata asiaan henkilökohtaisen ohjauksen merkeissä heitä askarruttaneisiin, materiaalin pohjalta esiin nousseiden kysymysten kera.

Jatkossa materiaalia tulee kehittää edelleen ja sopia muun muassa siitä, kenen työn kuvaan materiaalin päivittäminen kuuluu. Lisäksi tulee varmistaa, että kaikki ohjaus- ja opetushenkilöstön edustajat ovat tutustuneet materiaaliin ja voivat ohjata opiskelijoita sen pariin entistä tehokkaammin. Materiaalia voidaan hyödyntää myös oppilaitoksen markkinoinnin välineenä, sillä se esittelee myös konkreettisia toimia, joita oppilaitoksessa on tehty kansainvälistymisen edistämiseksi.

Lähteet:

Lerkkanen, J., 2009. Toisen asteen opinto-ohjauksen tavoitteet ja kansainvälistyminen. Teoksessa Matkalla kansainvälisyyteen: kansainvälistymisen edellytykset koulusta työelämään. Seminaarijulkaisu. Jyväskylä. Cimo, 2009. 34-35. Viitattu 17.2.2015.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/17459_Matkalla_kansainvalisyyteen.pdf

Kalliala, E. ja Toikkanen, T. 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Oy Finn Lectura Ab.

Mannisenmäki, E. Verkko-ohjaajan tehtävät ja roolit. Teoksessa Oppimisen ohjaus verkossa. Toim. Matikainen, J., 2003. Helsinki. Palmenia-kustannus. 2003. 41–54.

Vanninen, A., 2006. Verkko-opetus ja henkilökohtaistaminen Jyväskylän aikuisopiston sosiaali- ja terveysalalla. Teoksessa Verkko-oppiminen ja ohjaus. Toim. Ihanainen P. ja Rikkinen A., 2006. Opetushallitus. 55–63. Viitattu 17.2.2015. http://www.oph.fi/download/47130_Verkko-oppiminen_ja_ohjaus.pdf

Vuorinen, R. 2006. Internet ohjauksessa vai ohjaus internetissä? Ohjaajien käsityksiä internetin merkityksestä työvälineenä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.